

LÄRARHANDLEDNING

ÅK 4-6

DALMÅLERI – ETT LEVEBRÖD

Vad kan en dalmålning berätta?

Smittkoppor var länge en fruktad sjukdom. Den orsakade mycket lidande och tog många människors liv. Nu är den utrotad. I den här lektionen får eleverna lära sig mer om hur det gick till och vad det fick för effekter i samhället.

Målning av Back Olof Andersson. Finns på Dalarnas museum (Public Domain).

En lektion från

LÄRARHANDLEDNING

KOPPLING TILL SKOLANS KURSPLAN

Lgr22 Centralt innehåll

Maktförhållanden och levnadsvillkor i Norden, cirka 1500–1800

- Vad historiska källor från tidsperioden, till exempel brev, dagböcker och kartor, kan berätta om det förflutna.

Lgr22 betygskriterier

- Eleven ställer frågor till historiska källor, beskriver vad som kan vara en historisk källa och ger exempel på vad källorna kan berätta om det förflutna.

LEKTIONEN

Målet med lektionen är att låta eleverna träna sin förmåga att undersöka en historisk källa och värdera information som den kan generera. Detta görs genom en bildanalys som är en användbar metod för både historiska och samtida bilder.

Det är fördelaktigt om eleverna har en liten förförståelse om 1700-talet och hur levnadsvillkoren såg ut för olika grupper i samhället under denna tid.

Övning – Bildanalys

Tidsåtgång: ca 20 minuter

Övningens syfte är att granska och analysera en historisk källa, i detta fall en dalmålning.

Börja med att läsa informationen om "Det svåra 1700-talet" samt "En marknad för dalmåleri". Titta därefter på dalmålningen i helklass med eleverna. Låt dem förutsättningslöst beskriva dalmålningens innehåll, som om de inte hade några förkunskaper. Låt dem sedan försöka sig på tolkningsdelen.

Efteråt kan eleverna på egen hand läsa faktarutan om Back Olof och undersöka hans dalmålning genom att klicka på siffrorna. Diskutera sedan sammanhanget som dalmålningen är tillkommen i. Alla tre stegen för en bildanalys ses här nere.

Dalmålningens innehåll

Vad ser du? Beskriv som om du/ni berättar för en person som aldrig sett dalmålningen. Lägg ingen värdering i det du/ni upptäcker i bilden.

- Är det människor i bilden? Är de kvinnor eller män? Barn eller vuxna?
- Hur ser miljön ut? Finns det olika miljöer i bilden?
- Vad gör de och hur är de klädda?

En lektion från

LÄRARHANDLEDNING

Tolka dalmålningen

Vad händer här? Tänk fritt på människorna, händelserna, miljön och föremålen. Det är din och era tolkningar som är i centrum här.

- Vilken samhällsklass tror du/ni att människorna tillhör? Är de arbetare, bönder eller överklass?
- Var och när i tid tror du/ni att dalmålningen utspelar sig? Varför?
- Vad står det i textremsan längst upp? Kan du försöka läsa den. Skriv vad det står.
- I vilken miljö skulle dalmålning kunna finnas?

I vilket sammanhang har målningen kommit till?

Nu är det dags för eleverna att klicka på siffrorna i bilden och läsa de texter som kommer fram.

- Varför tror du Back Olof valde motivet ”De tre vise männen på väg till Betlehem”?
(Exempel på svar: Det kan ha varit en populär berättelse som Back Olof hört i kyrkan. Berättelsen är väldigt känd och var kan därför ha varit enkel att sälja.)
- Den blåa färgen i målningen var dyrbar. Hur tror du/ni det kommer sig att Back Olof använde så mycket utav den i sin bild?
(Exempel på svar: Blå var en dyrbar färg och kunde kanske därför locka potentiella köpare. För att han hade möjlighet att köpa in blå färg när det inte fanns någon tull på den.)
- Historien om ”De tre vise männen på väg till Betlehem” utspelar sig flera hundra år före modet fanns som ses i bilden. Vad säger det dig?
(Exempel på svar: Man kan inte säga att det faktiskt såg ut som i dalmålningen när Jesus föddes. Två olika historiska tider är kombinerade i en tavla.)
- Vi kan inte med säkerhet säga om Back Olofs ”De tre vise männen på väg till Betlehem” är en del av en serie eller om den ska betraktas som ett ensamt verk som bara togs fram vid högtider. Vad tror du? Varför?
(Exempel på svar: Eftersom Back Olofs dalmålning har många spikhål kan den ha spikats upp som en juldekoration en gång om året.)

Källor

- Andersson R., Andersson M., Bondjers R & Knutsson J. *Dalmåleri. Dalmålarna – deras liv och verk*. Nordiska museet 2007.

En lektion från

